

Abstrakt

Odborne udaje o prospěšnosti či nespěšnosti peroralních kontraceptiv (OC) jsou v mnoha případech různorode a mnohdy i kontroverzni. Proto jsme přistoupili k vypracování diplomové práce rešeršního charakteru, jejímž hlavním cílem bylo shrnout v současnosti dostupné znalosti o nežádoucích účincích davaných do spojitosti s užíváním OC. Pro posouzení poměru přínosů a rizik OC jsme se současně zabývali i možnými pozitivními stránkami užívání OC. Z žen, které ukončí užívání OC, to polovina učiní pro nežádoucí účinky. Z hlediska výskytu patří k nejčastějším nežádoucím účinkům nepravidelné krvácení, nauzea, vahový přírůstek, změny nálady, pocit napětí v prsou a bolesti hlavy. Většina lehčích nežádoucích účinků s delkou užívání OC samovolně vymizí. Mezi jasně prokazovaná závažná rizika OC patří především kardiovaskulární komplikace - mozková mrtvice, tromboembolická nemoc, infarkt myokardu a také hypertenze. Riziko těchto potíží se zvyšuje s vyšším obsahem estrogenní složky – tj. ethinylestradiolu (EE). Zatím ale nebylo prokazáno, že snižování obsahu EE pod 50 µg vede k další významné redukci tromboembolií. Riziko kardiovaskulárních problémů není ovšem závislé jen na obsahu estrogenní složky OC. Kontraceptiva obsahující progestiny desogestrel nebo gestoden, mají prokazatelně vyšší riziko tromboembolických účinků než OC s levonorgestrellem. Další nežádoucí účinky OC se řadí mezi možná rizika. Sem bychom mohli zařadit nepravidelné krvácení, vliv na libido ženy, deprese, přírůstek tělesné hmotnosti, nevolnost a zvracení, bolest hlavy, napětí v prsou, vulvodynie, riziko smrti plodu, migrény, mykozy pohlavních orgánů a riziko HIV. Dalšími možnými nežádoucími účinky OC jsou dle současných údajů karcinom prsu a karcinom děložního čípku. Zvýšené riziko karcinomu prsu je především u žen s rodinnou anamnezou a u žen, které používaly OC několik let před první graviditou. U cervikálního karcinomu je situace složitější, protože dřívější studie dokazující vyšší riziko u žen s OC nezohledňovaly přítomnost dalších rizikových faktorů pro rozvoj cervikálních dysplazií. Novější studie, které berou v úvahu tyto faktory, už neprokazaly zvýšenou incidenci karcinomu čípku u uživatelék OC. Některé studie ovšem ukazují, že existuje zvýšení rizika v závislosti na délce užívání OC. Mezi neprokazovaná rizika užívání OC patří především rakovina žaludku. Hlavním přínosem OC je především ochrana před nežádoucí graviditou a tím umožnění efektivního plánování rodičovství. Vedle toho ovšem existuje mnoho dokladů o dalších zdravotních benefitech spojených s užíváním OC. K prokázaným přínosům užívání OC patří snížení rizika karcinomu ovarii a endometriálního karcinomu, snížení výskytu funkčních ovarálních cyst, děložních zánětů, mimoděložního těhotenství, prevence hyperandrogenního syndromu, menstruačních potíží a premenstruačního syndromu. K možným pozitivním účinkům OC lze především zařadit snížení rizika kolorektálního karcinomu, benigních onemocnění prsu, děložních myomů a osteoporózy.